

I

(Resolucije, priporočila in mnenja)

MNENJA

EVROPSKI EKONOMSKO-SOCIALNI ODBOR

525. PLENARNO ZASEDANJE EESO 26. IN 27. APRILA 2017

**Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Ženske in promet – platforma za spremembe
(raziskovalno mnenje na zaprosilo Komisije)**

(2017/C 246/01)

Poročevalka: **Madi SHARMA**

Zaprosilo	Evropska komisija, 13. 10. 2016
Pravna podlaga	člen 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije
Pristojnost	strokovna skupina za promet, energijo, infrastrukturo in informacijsko družbo
Datum sprejetja mnenja strokovne skupine	11. 4. 2017
Datum sprejetja mnenja na plenarnem zasedanju	26. 4. 2017
Plenarno zasedanje št.	525
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	148/0/2

1. Sklepi in priporočila

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) ima obsežne izkušnje z delom na področju politik v sektorju prometa, v zadnjem času pa se posveča vidiku spola v tem sektorju, ki tradicionalno velja za moškega (glej mnenje TEN/573 o *ženskah in prometu*)⁽¹⁾. Kot institucija EU, ki zastopa civilno družbo, po strokovni plati pozna dialog z deležniki in posvetovanje o zakonodajnih ukrepih.

1.2 EESO se zaveda, da so deležniške platforme uspešni forumi za doseganje sprememb, če:

- omogočajo izmenjavo dobrih praks med različnimi institucijami, podjetji in združenji, ki se soočajo s podobnimi izzivi,
- deležnikom omogočajo, da prevzamejo odgovornost in se spoprimejo z izzivi;
- obravnavajo temeljne vzroke izzivov,

⁽¹⁾ UL C 383, 17.11.2015, str. 1.

- delujejo na podlagi ciljev SMART (specifični, merljivi, dosegljivi, realistični in časovno določeni),
- pripravljajo z dokazi utemeljene dejavnosti, namenjene nadaljnjemu razširjanju,
- razvijajo orodja in vire, ki jih lahko prevzamejo tudi drugi,
- se platforme na evropski ravni prenašajo tudi na nacionalno in celo regionalno raven ter tako obravnavajo podobne izzive v državah članicah,
- zbirajo informacije o pobudah iz drugih sektorjev, ki se soočajo s podobnimi vprašanji.

1.3 EESO predlaga ustanovitev platforme EU za spremembe (v nadaljevanju: platforma), s katero bi obravnavali **enakost spolov v sektorju prometa**, pri čemer bi bilo najprej v ospredju povečanje **zaposljivosti žensk v tem sektorju**. Ta prvotni cilj bi lahko pozneje dopolnili z vključitvijo žensk kot uporabnic. Pojem promet se nanaša na zračni, pomorski, cestni in železniški promet, celinsko plovbo in logistiko. V platformo bi lahko bili med drugim včlanjeni predstavniški organi pripravljavcev politik z ravni EU in držav članic, predstavniki sektorja prometa, njegovi sindikati, mediji, organizacije potnikov in nevladne organizacije, ki so se pripravljene zavezati konkretnim ukrepom za odpravljanje neenakosti spolov v sektorju prometa.

1.4 EESO bi izvajanje politik, ki upoštevajo vidik spola, podpiral z določitvijo jasnih ciljev: referenčnim okvirom in opredeljenim področjem delovanja, vključno s kazalniki, ki jih bodo razvili člani ob ustanavljanju platforme. Tako bi nastal model partnerskega dela in usklajenega delovanja deležnikov iz sektorja, s katerim bi lahko nove pobude razširjali po Evropi.

1.5 EESO predlaga, da platforma ohrani svojo prožnost in prilagodljivost pri vseh sektorskih vidikih kakor tudi na ravni politik. Vztrajati je treba na preglednosti in odgovornosti njenih članov ter delovanja. Spremljanje, ocenjevanje in letni pregledi so bistveni za verodostojnost in uspešnost platforme.

1.6 Platforma je lahko uspešna samo, če bodo njeni člani v celoti prevzeli svojo odgovornost, zato EESO predlaga, da je prisotna tudi v spletu. Tako bi bili na njenih straneh navedeni člani in njihove dejavnosti, gostila pa bi tudi podatkovno zbirko o ukrepih, priporočilih, spremljanju in ocenjevanju, da jih bodo lahko posnemali tudi drugi ali jih uporabili kot vir informacij.

2. Ozadje

2.1 V sektorju prometa je zaposlenih izrazito malo žensk. Leta 2013 je bilo v EU 78 % zaposlenih v prometu moškega spola. Bistveno je privabiti več žensk in tako po spolu bolj uravnotežiti ta sektor, da bo prijaznejši do uporabnikov. S tem bi se hkrati odpravilo pomanjkanje delovne sile in rešili izzivi na tem področju (tretjina zaposlenih v prometu je starejših od 50 let).

2.2 EESO je 1. julija 2015 sprejel raziskovalno mnenje o ženskah v prometu ter se udeležil dogodka, ki sta ga v zvezi s tem aprila 2016 organizirali komisarki Bulc in Jourova. GD MOVE je nato opravil različna posvetovanja s skupinami strokovnjakov, ki so razpravljale o aktualnih izzivih in priporočilih. Predstavniki EESO je predstavil zamisel o ustanovitvi platforme za spremembe, ki ga je Evropska komisija podprla kot dober način za spodbujanje konkretnih in prepoznavnih ukrepov za enakost spolov na področju prometa. Podpredsednik Evropske komisije Frans Timmermans je v pismu z dne 13. oktobra 2016 navedel, da bi lahko takšno platformo ustanovili v drugi polovici leta 2017 na skupnem dogodku EESO in Komisije.

3. Platforma za spremembe

3.1 Evropska komisija ima na voljo številna orodja in dejavnosti za posvetovanje z deležniki. Platforma za spremembe bi lahko temeljila na prostovoljnih in konkretnih merljivih ukrepih, s katerimi bi se spodbujali cilji, zaradi katerih bi bila ustanovljena. Podobna platforma za primerjavo je platforma GD SANTE za prehrano, telesno dejavnost in zdravje.

3.2 EESO zato GD MOVE predlaga ustanovitev deležniške platforme na ravni EU, s katero bi bilo mogoče uresničiti na ukrepih temelječe zaveze za **povečanje možnosti zaposlovanja za ženske in enakost spolov v sektorju prometa**, da bi bile ženske bolj vključene in da bi ustvarili višjo gospodarsko, družbeno in trajnostno rast, pri čemer:

- bi njeni člani delovali po vnaprej določenih merilih glede imenovanja in ravnanja,
- bi bili njeni ukrepi opredeljeni v skladu s cilji in področjem delovanja, ki bi jih na začetku določili člani platforme,
- bi se njene zaveze spremljale, ocenjevale in objavljale, s čimer bi se širila izmenjava informacij.

3.3 EESO predlaga, da GD MOVE pri ustanavljanju platforme sprva nameni pozornost naslednjim korakom in elementom (ki so podrobneje predstavljeni v nadaljevanju):

- I. faza I – priprava – opredelitev ustreznih zainteresiranih deležnikov, ki bi sodelovali v platformi, in začetek dialoga za opredelitev interesa, glavnih ciljev, referenčnega okvira in področja delovanja.
- II. faza II – razvoj – priprava osnutkov, ki bodo predloženi v odobritev, v sodelovanju z deležniki: listina o sodelovanju, referenčni okvir, področje delovanja in cilji; sledila bi opredelitev časovnega okvira, morebitnih sredstev, osebja v tajništvu in podpornih orodij IT.
- III. faza III – izvajanje – organizacija otvoritvenega dogodka, ki bi se ga udeležil komisar, pristojen za platformo, na katerem bi se člani dogovorili o opredelitvah, pogojih in področju delovanja ter podali oprijemljiva priporočila za ukrepe; razprava o ciljih SMART, kazalnikih, komuniciranju, ki upošteva vidik spola, spremljanju, ocenjevanju, objavljanju in razširjanju informacij.
- IV. faza IV – trajnostnost – opredelitev kazalnikov, konkretnih ciljev, sprotnih virov, letnega pregleda in mehanizmov sporočanja povratnih informacij; opredelitev načinov za ohranitev zavez in vključitev dodatnih partnerjev.

4. Vloga institucij EU

4.1 Ob prizadevanjih predsednika Junckerja za rast in delovna mesta je malteško predsedstvo določilo enakost spolov za eno od svojih prednostnih nalog. Platforma bi lahko dopolnjevala običajno oblikovanje politik z mehanizmom, ki ima evropsko dodano vrednost in je posebej osredotočen na en sam izziv EU, tj. **enakost spolov za več priložnosti v evropskem sektorju prometa**. S tem ozkim poudarkom bi pridobili ustrezne deležnike, ki se sicer morda ne bi povezali z Evropsko komisijo. Platforma bi torej lahko dopolnjevala delo institucij EU.

4.2 Zelo pomembno je, da ima GD MOVE pri tem vodilno vlogo in da komisar, pristojen za platformo, podpre njeno delovanje, denimo z udeležbo na njeni otvoritvi in nasploh na njenih sejah. Tako bodo člani platforme povabilo k opravljanju te naloge dojemali kot čast, čeprav bodo svoje zaveze uresničevali prostovoljno. Zato so razpoložljivost in stiki z vodstveno ekipo GD MOVE odločilnega pomena. Pomembno je tudi, da se institucije EU ravno tako zavežejo k predlaganju ciljnih ukrepov, če želijo postati članice platforme.

4.3 Institucije EU in predstavniki ministrstev za promet (države članice) imajo ključno vlogo pri razširjanju najpomembnejših ugotovitev v državah članicah. EESO bi zato priporočil ustanovitev skupine na visoki ravni, s čimer bi vladam in njihovim oblikovalcem politik omogočili pregled, ustvarili mehanizem za razširjanje dobrih praks, okrepili partnersko delo ter izboljšali povezave med oblikovalci politik in platformo. Če bi se ti deležniki odločili tudi za članstvo v platformi, bi se morali ravno tako zavezati k izvajanju konkretnih ukrepov.

4.4 Stališče EESO je, da bi bil za delovanje platforme odgovoren GD MOVE. Ta bi dodeljeval proračunska sredstva, osebje v tajništvu in nekatere vire. Druge institucije EU bi lahko predlagale deležnike iz svojih omrežij ter zagotavljale sejne prostore, prevajalske storitve in tolmačenje. Nadomestno financiranje bi se morda lahko zagotavljajo iz virov članov platforme.

4.5 Velik strošek bodo osrednje komunikacijsko orodje, spletišče ter podatkovna zbirka, vključno z vzdrževanjem. Različni organi EU so že razvili takšne spletne vire, zato menimo, da bi GD MOVE lahko prilagodil katero od obstoječih predlog.

5. Članstvo

5.1 Platforma ne bi smela biti „debatni krožek“, saj gre za proces, v okviru katerega naj bi se deležniki srečevali ter razpravljali o izzivih in priložnostih za ženske v sektorju prometa ter se nato zavezali k preverljivim ukrepom. S poznavanjem kategorije deležnikov, iz katere prihajajo člani, bo mogoče lažje opredeliti njihovo morebitno zainteresiranost in vpliv. Tisti z največjim zanimanjem se neposredno soočajo z aktualnimi izzivi v sektorju.

5.2 V platformo bi lahko bili včlanjeni naslednji deležniki z evropske in državne ravni: industrija, združenja MSP, sindikati (socialni partnerji), vključno s posebnimi predstavniškimi organizacijami žensk, javne uprave, vključno s tistimi, ki lahko vplivajo na nabavo in javna naročila, kot je Evropska banka za obnovo in razvoj, nevladne organizacije, vključno s krovno organizacijo za zaščito pravic in enakosti žensk, mediji, možganski trusti, univerze in raziskovalne ustanove.

5.3 Poleg tega bi lahko razmislili o občasni vključitvi oseb, ki sodelujejo pri pripravi zavez, a morda nimajo naziva članice platforme, ter odločevalcev in vplivnih oseb, vključno z institucijami EU in predstavniki držav članic oziroma javnih organov.

5.4 Članstvo v platformi bi moralo biti brezplačno, za včlanitev pa bi veljala nekatera merila in referenčni okvir. Nadomestila za izvajanje dejavnosti članov oziroma stroške, ki bi nastali zaradi članstva v platformi, sprva ne bi bila predvidena.

5.5 Za članstvo bi morala veljati naslednja načela:

- vključujoče sodelovanje,
- preglednost, odprtost in odgovornost,
- sprejemanje razlik in spoštovanje sorazmernosti,
- uporaba ciljev SMART za večjo usklajenost.

6. Okvirni cilj in področje delovanja platforme

6.1 Splošni cilj platforme bi lahko bil okrepi sodelovanje žensk in izboljšati enakost spolov v sektorju prometa. To bi dosegli z izboljšanjem priložnosti za ženske, za podjetja v lasti žensk in za ženske na vodstvenih položajih kakor tudi z izboljšanjem pogojev dela za vse v tem sektorju, kar bi se na koncu odrazilo v delovnih mestih, vključujočnosti, inovacijah, trajnostnosti in rasti. Poudarek bi moral biti na enakosti spolov, s čimer bi spodbudili zaposlovanje in odpravili razlike v sektorju. Ta cilj bi lahko med drugim dosegli z boljšo kakovostjo delovnih mest in pogojev dela za vse, posvečanjem pozornosti nadlegovanju in spolnemu nasilju, izboljšanjem razmerja med poklicnim, zasebnim in družinskim življenjem, povečanjem števila žensk na odločevalskih položajih ter izboljšanjem podobe sektorja, da bi postal privlačnejši za delavke, podjetnice, univerze in inovatorke. Področje delovanja platforme bi lahko pozneje razširili na sorodna vprašanja, kot so izboljšanje uporabniške izkušnje in poudarek na ukrepih, ki so usmerjeni k ženskam kot uporabnicam.

6.2 EESO predlaga izvajanje politik in proračunsko načrtovanje, ki upoštevata vidik spola, kot ključnih orodij za doseganje zgoraj navedenih ciljev. Ta novi koncept je pogosto napačno razumljen: ne pomeni namreč, da se bo povečala skupna poraba, temveč gre za določitev novih prednostih nalog ter prerazporeditev izdatkov znotraj programov, oddelkov in služb. Upoštevanje vidika spola pri proračunskem načrtovanju pomeni več jasnosti in ustvarja mehanizem, ki omogoča vseobsegajoč in prečen pristop, s čimer spodbuja večjo enakost spolov.

6.3 EESO predlaga, naj bodo področje delovanja in prednostne naloge, ki se jim je treba posvetiti, usklajeni s politikami in zakonodajo EU, pri čemer naj se spoštuje dialog s socialnimi partnerji. Platforma bi morala pri podpiranju zasebnega sektorja in javnih politik povezovati pristop od zgoraj navzdol in od spodaj navzgor ter se pri tem izogibati spreminjanju zakonodaje. Platformo bi morali vsi razumeti kot pozitivno in potrebno naložbo.

6.4 EESO poudarja, da sodelovanje deležnikov prinaša naslednje koristi:

- deležniki imajo možnost izmenjevati stališča in znanje ter podati svoje potrebe,
- iščejo se skupni konkretni cilji za doseganje skupnih splošnih ciljev,
- udeleženci lahko z vključenostjo v oblikovanje, razvoj, določanje in izvajanje ukrepov vplivajo na rezultate,
- izboljšano je medsebojno poznavanje skupin deležnikov, s čimer se zmanjšajo možnosti za navzkrižja ali razhajanja pri stališčih in se spodbuja tvorno sodelovanje,
- krepi se zavzetost deležnikov ter občutek odgovornosti in poistovetenja,
- zagotovljena je vzdržnost načrtov in s tem povezanih odločitev,
- omogočeni sta avtonomnost in prožnost pri sprejemanju odločitev in izvajanju.

6.5 EESO meni, da bi lahko v okviru platforme opredelili glavne ukrepe, s katerimi bi:

- zbirali podatke in določili ključne kazalnike za prepoznavanje in odpravljanje ovir ter stereotipov,
- zagotovili, da imajo ženske prepoznavno in aktivno vlogo pri oblikovanju politik, odločanju in načrtovanju, ki presega upravne naloge,
- bila oba spola proaktivno vključena v ustvarjanje boljšega delovnega okolja: oprema in prostori, enako plačilo za enako delo, usposabljanje, dobro razmerje med poklicnim, zasebnim in družinskim življenjem itd.,
- spodbudili zanimanje žensk za zaposlitev z ukrepi, ki izboljšujejo kakovost in število delovnih mest, zlasti s pregledom postopkov zaposlovanja,
- pregledali pravne ovire, ki morda ženskam onemogočajo dostop do različnih vrst zaposlitve,
- bolj vključili univerze in službe za poklicno usmerjanje v promocijo širokih možnosti v tem sektorju, vključno s tehnologijo, raziskavami in razvojem ter inženirstvom, in pomislili tudi na najmanj kvalificirane delavce ter jim tako ponudili več možnosti za usposabljanje,
- proaktivno spodbujali vlogo žensk v podjetništvu,
- okrepili vlogo žensk ter omogočili, da bo sektor bolj vključujoč,
- dajali poudarek na izobraževanju in poklicnem usposabljanju žensk skozi vse življenje,
- preprečili nasilje, nadlegovanje in diskriminacijo na delovnem mestu.

6.6 Platforma se bo s širitvijo morda osredotočila na ključna področja, ki morda ne bodo zadevala vseh članov. Do tega utegne priti zaradi raznolikosti sektorja prometa. Zato bi lahko ustanovili podobore, ki bodo osredotočeni na ključna interesna področja.

7. Smernice za določanje prednostnih nalog in zagotavljanje skladnosti ukrepov z opredeljenimi prednostnimi nalogami

7.1 EESO se zaveda, da lahko prednostne naloge platforme dokončno določijo le njeni člani. Deležniki bodo morda imeli svoje interese, zato bi se morali vsi ves čas zavedati, da jih je treba pripraviti k skupnemu delu, da bo mogoče rešiti skupne izzive. Zavezanost ukrepom v podporo in spodbudo spremembam pomeni obvezo, zaradi katere bodo deležniki čutili odgovornost za svoje organizacije in platformo.

7.2 EESO predlaga, naj bodo zaveze ambiciozne, spodbujajo k spremembam in od članov terjajo njihov vložek. Z jasnim komuniciranjem o ukrepih in njihovo pregledno predstavitvijo na spletišču bodo zaveze priznane, zainteresiranim stranem pa bo omogočen podroben pregled. Zato sta zaradi zagotavljanja stalne vključenosti in v izogib navzkrižju pričakovani izredno pomembna dobro komuniciranje in dialog med člani platforme. Spodbujati bi bilo treba tudi skupne dejavnosti.

7.3 EESO priporoča, da se dodatno določijo konkretni cilji in kazalniki v podporo ukrepom platforme. Ti cilji in kazalniki naj bi omogočili lažje uresničevanje in ocenjevanje korakov, s katerimi bi dosegli boljše možnosti zaposlovanja, enakost in krepitev vloge žensk, vključno s tem, kako se moškimi in ženskami zagotavlja enako izhodišče ne glede na uporabljene tehnologije. S kazalniki razvoja kot orodji za ocenjevanje, ki krepijo učinek in omogočajo boljše vključevanje rezultatov v poročilo o napredku, je mogoče lažje vplivati na politično in strateško načrtovanje, saj prikazujejo napredek.

7.4 Splošni statistični podatki so na voljo pri Eurostatu. GD MOVE bi lahko v sodelovanju z njim in člani platforme izboljšal zbiranje podatkov, razčlenjenih po spolu, in tako ustvarili popolnejši prikaz stanja.

7.5 Podatke, konkretne cilje in kazalnike bi lahko uporabili pri razmisleku o enakosti spolov ter o stereotipih in diskriminaciji. Glede na to, da pri tem ni elementa normativnosti, se želi organizacije spodbuditi, da vprašanja v zvezi s spolom prenesejo v pregledno in razumljivo komuniciranje, namenjeno njihovim organizacijam in javnosti, kar jim bo omogočilo notranjo analizo njihovih politik in praks.

7.6 Referenčni kazalniki bi lahko bili pripravljene za naslednja področja:

- usmerjeni cilji, ki se lahko v okviru platforme določijo za doseganje uresničljivih ciljev,
- delež žensk po posameznih tipih delovnih mest, vključno z mesti v upravnih odborih, statusom lastnika, mestom direktorja, člani sindikatov, administrativnimi delovnimi mesti, strokovnimi delovnimi mesti,
- občasen pregled ukrepov za zagotavljanje ravnotežja med spoloma pri odločanju in poročanje o teh ukrepih,
- uspešne politike za zagotavljanje enakega plačila in postopno zmanjševanje razlik med plačami ter pokojninami moških in žensk,
- politike/ukrepi, sprejeti za odpravo vseh ovir za enake možnosti in spodbuditev dela žensk (otroško varstvo, dobro razmerje med poklicnim, zasebnim in družinskim življenjem, pregleden okvir itd.),
- proračun, posebej namenjen podpori za enake možnosti,
- občasen pregled postopka zaposlovanja, tj. pogojev, vključno s tistimi, ki jih imajo zavodi za zaposlovanje ali izobraževalne ustanove, preglednost, dostopnost, upoštevanje vidika spola pri komuniciranju,
- priprava kazalnikov za ugotavljanje obsega, razširjenosti in pogostosti nasilja, nadlegovanja ter diskriminacije na delovnem mestu,
- letni pregled nad konkretnimi cilji, določenimi v proračunu, ki upošteva vidik spola.

8. Spremljanje in ocenjevanje

8.1 EESO predlaga, naj člani izboljšajo partnersko delo z oblikovanjem zavez in ukrepov, o katerih bi pred izvedbo razpravljali z drugimi člani platforme. Koncu izvajanja ukrepa bi sledilo poročilo o spremljanju, v katerem bi bile navedene dejavnosti, časovni okvir, pridobljeni podatki in glavne ugotovitve, kar bi platformi omogočilo njihovo analizo in oceno. Ti pregledi bi morali biti predstavljeni objektivno in nepristransko, biti podprti z dokazi in kvalitativnimi ocenami, iz česar bi bila razvidna povezava s cilji platforme. Ob zadostnih sredstvih bi lahko za to uporabili zunanje svetovalce, kakor pri ocenjevanju platforme GD SANTE (glej *Letno poročilo o spremljanju za leto 2016*).

8.2 EESO predlaga, naj bodo zaveze že na začetku dobro oblikovane in naj se navezujejo na zastavljene cilje. Člani bi morali upoštevati zaveze SMART, ki se temeljito pripravijo: časovni okvir, konkretni in splošni cilji, kar prispeva k dobremu poročanju, preprostemu spremljanju in komuniciranju ob zaključku.

8.3 Uresničevanje zavez bi poleg siceršnjih dolžnosti od članov terjalo delo in predanost. Ta vložek bi moral oplemenititi njihovo redno delo v obsegu, ki presega družbeno odgovornost podjetij, navzven pa bi ga bilo mogoče prikazati kot namero podpreti boljšo spolno uravnoteženost na delovnem mestu. Njihovi ukrepi bi morali biti dostopni drugim, da bi jih lahko posnemali.

8.4 Pregledovanje dejavnosti platforme bi moralo omogočiti intenzivno mreženje in zagon za sodelovanje pri doseganju ciljev. To bi pripomoglo k večjemu številu skupnih zavez, saj bi se:

- krepilo sodelovanje med oblikovalci politik, skupino na visoki ravni, člani platforme in njihovimi združenji, s čimer bi se spodbujale sinergije za dolgoročne odnose in ukrepe, to pa bi lahko po potrebi privedlo do oblikovanja novih politik in prispevalo k njim,
- krepile dejavnosti, ki se lahko manj formalno razvijajo izven platforme, vključno s sodelovanjem s tistimi, ki morda ne izpolnjujejo meril za članstvo,
- izboljšala prepoznavnost sektorja in njegovih prizadevanj za več enakosti v njem, s čimer bi se za vse izboljšali pogoji,
- organizirali zunanji dogodki, s katerimi bi se predstavljali ukrepi ter privabljali novi zaposleni, inovacije in prispevki k prometu,
- kot skupnost učili iz stalnih izboljšav ter vpeljevali nove načine dela in promocije sektorja.

V Bruslju, 26. aprila 2017

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Georges DASSIS
